

PLEITNOTA

HOORZITTING

Stiekig Booghy Viane

Pleitnota: Stichting Boogbrug Vianen, 19 april 2006
Hoorzitting: bezwaarschriften BC051532, BC051643, BC051650
Commissie voor bezwaarschriften, Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur

Geachte commissie,

Ter inleiding doe ik vooreerst een korte samenvatting van de relevante activiteiten en ontwikkelingen van Stichting Boogbrug Vianen (SBV).

SBV is in 1998 opgericht om de boogbrug bij Vianen van sloop te redden. Uit een breed onderzoek bleek dat deskundige en maatschappelijke organisaties behoud van de brug wensten.

N.a.v. de positieve rapportage door de Nederlandse Bruggen Stichting (NBS) over de brug deed SBV in 1999 vervolgens een aanwijzingsverzoek.

Door verder gaande studie groeide bij SBV het besef dat de brug bij Zaltbommel onlosmakelijk verbonden is met de brug bij Vianen, waarop wij vervolgens in 2002 ook voor deze brug een aanwijzingsverzoek indiende.

Als vervolg hierop, en om redenen dat er bijzondere nationale waarden in geding zijn deden wij in 2004 een UNESCO-verzoek bij de Staatssecretaris van OCW om te bezien of deze nationale waarden mondiale draagkracht hebben. Van de NBS, Rijksbouwmeester, diverse belanghebbende gemeenten en Bouwdienst Rijkswaterstaat kregen wij positieve signalen en de staatssecretaris antwoordde dat de bruggen vooreerst als rijksmonumenten moesten worden aangewezen alvorens een nominatie als werelderfgoed gedaan kan worden. Bij ons lag nu de druk om een omvangrijke aanvraag van de nog niet beschermde bruggen voor te bereiden.

Na inventarisering van alle relevante gegevens besloten wij in september 2005 de Complex-aanvraag voor de 12 bruggen van het RWP1927 in te dienen. In december zijn hierop alle aanvullende gegevens verstuurd waarop in januari 2006 de feitelijke behandeling plaatsvond.

Sinds februari hebben wij hoorzittingen bijgewoond inzake de bruggen bij Dordrecht, Moerdijk, Hedel en Arnhem. De hoorzittingen voor de bruggen bij Maastricht, Deventer en Keizersveer zijn in voorbereiding.

In de Complex-aanvraag gelden criteria die de samenhang van de 12 bruggen aantonen.

De waarden van de individuele bruggen zijn hierbij ondergeschikt hoewel de intrinsieke waarden zeker wel een belangrijke rol spelen.

De aangetoonde samenhangende waarden van de bruggen vormen een dermate uniciteit dat ze als topmonument aangemerkt dienen te worden.

Wij hebben hier te maken met een uniek Nederlands fenomeen.

De samenhangende feiten die in de aanvraag zijn neergelegd zijn cultuurhistorisch, geografisch, geschiedkundig en bouwkundig onweerlegbaar.

-Kort samengevat gaat het om een haast vergeten rijkswegenplan dat de blauwdruk werd van één van Nederlands grootste infrastructurele ingrepen van de 20e eeuw en waar de 12 bruggen de kroon van vormen.

-Geografisch vormen de wegen van het rijkswegenplan een aaneengesloten perceel. Zo ook de grote deltarivieren. De 12 overlappings van wegen en rivieren zijn historische kruispunten.

-De 12 bruggen vormen een onlosmakelijke eenheid binnen het oeuvre van één van Nederlands grootste ingenieurs.

-Voor de geschiedenis van Bouwdienst Rijkswaterstaat vormen de 12 bruggen m.b.t. het Bruggenbureau een historisch ijkpunt.

-Binnen een periode van 15 jaar vond tijdens de ontwikkeling van de 12 bruggen een revolutie in de bruggenbouwhistorie plaats.

-De 12 bruggen demonstreren een onlosmakelijke evolutie in vormgeving, esthetica en architectonisch ontwikkelingen.

- De 12 bruggen werden gebouwd in het kader van een quotumregeling waarbij 16 staalverwerkende bedrijven betrokken waren en waardoor een vervlechting plaatsvond tussen de bruggen en de bedrijven. Voorst representeert de quotumregeling de crisis van de 30er jaren en versterkt de tijdsbepaling van het interbellum.

-Dat de groep in Nederland en niet in buitenland gebouwd werd toont dat Nederland in het interbellum een nieuwe potentiële ontwikkeling doormaakte.

-Als laatste noem ik het samenhangende feit dat de 12 bruggen in WOII strategische waarden kregen doordat ze als bolwerken bevochten werden.

Concluderend feit is dat de 12 bruggen de geschiedenis van de automobilititeit, de bruggenbouw, het interbellum en WOII reflecteren.

Feit is ook dat wanneer één van de bruggen vernietigd wordt het complex definitief wordt aangetast.

SBV heeft 8 jaar gewerkt aan het opstellen van een overzichtelijke waardenstelling van het complex. Als organisatie met een werkgroep van 10 adviseurs en medewerkers, ondersteund door 80 donateurs, hebben wij in de media veel positieve aandacht gekregen waaruit een maatschappelijke betrokkenheid is gebleken.

Ook onder de bevolking begint het complex bekendheid te krijgen. In een eerste enquête door de Brabantse pers blijkt dat 54% van de ondervraagden vóór behoud van het complex is.

Voorts blijkt dat grotere organisaties zich willen inzetten vóór bescherming van het complex. In samenwerking met Federatie Industrieel Erfgoed Nederland wordt momenteel de samenvatting van de Complex-aanvraag op internet gezet.

M.b.t. een beoordeling van de Complex-aanvraag door gemeente Nieuwegein is te verwachten dat zij een positief advies zal uitbrengen. Gemeente Nieuwegein stelden in haar eerste advies over de brug bij Vianen dat wanneer deze brug opgenomen wordt als onderdeel van het complex zij positief zal adviseren. (productie 14)

Zo is ook een positief oordeel te verwachten van de gemeente Neerijnen omdat ingevolge de wetswijziging (wet dualisering) d.d. 8 maart 2006 tegenwoordig een college van een gemeente gemachtigd is te adviseren en het College van Neerijnen in 2003 vóór behoud van de Waalbrug was. (het collegeadvies is als bijlage aangehecht).

Over het beheer van het complex het volgende:

Onlangs is ons bekend geworden dat Rijkswaterstaat betreffende haar eigen erfgoed een nieuwe ontwikkeling doormaakt. De landelijke dienst Weg- en Waterbouw maakt momenteel een inventarisering van al haar kunstwerken en de monumentale waarden ervan. Rijkswaterstaat hecht hieraan en reserveert hier ook middelen voor. De inventarisering vormt het kader voor komende renovatie- en onderhoudsplannen. Deze ontwikkeling is een kentering in het oude beleid van Rijkswaterstaat. Herijking van de 12 bruggen door Rijkswaterstaat ligt voor de hand. SBV is voornemens contact te leggen met de dienst Weg- en Waterbouw inzake het beheer van het Complex van de 12 bruggen.

Wat betreft het bezwaar tegen het bestreden besluit van 23 augustus 2005 inzake de brug bij Vianen het volgende.

Allereerst over de esthetische kwaliteiten en de bouwkundige vernieuwingen:

De brug bij Vianen bezit onomstotelijke esthetische kwaliteiten en bouwkundige vernieuwingen. De keuzes van het Bruggenbureau tonen aan dat de brug bij Vianen, als grote rivierbrug met gebogen kokervormige liggers zeer grote esthetische waarden heeft. Gestreefd werd naar een evenwichtige, eenvoudige en rustige hoofdvorm. De zuivere bogen, zonder knikbewegingen en met een elegant verloop, geplaatst buiten het wegdek tonen een buitengewone combinatie van schoonheid en vernieuwende bouwwijze. Het gebruik van een gesloten koker was een geheel nieuwe ontwikkeling in de bouw van grote rivierbruggen.

In relatie tot de 12 bruggen van het RWP1927 neemt de hoofdconstructie van de brug bij Vianen een evolutionaire en vernieuwende plaats in en vormt binnen de groep een onmisbare schakel.

Het feit dat bij de brug bij Hedel een zelfde constructie is gebruikt versterkt de vergelijkende waarde. Het verschil in dimensie tussen de twee bruggen is echter aanmerkelijk waardoor beide bruggen verschillende belangwekkende kenmerken vertonen.

Wat betreft de aangebrachte fietspaden het volgende:

De buiten de bogen aangebrachte fietspaden verstoren de architectonisch hoofdstructuur van de boogbrug. Het is daarom gewenst deze fietspaden te verwijderen.

Wat betreft het terugrestaureren van de pijlers kan volstaan worden met een deskundig oordeel van de bouwhistorici.

Wat betreft de visuele waarden van de oude met de nieuwe bruggen het volgende:

De oude en de nieuwe bruggen vormen een lokaal ensemble. De samenhang is architectonisch verantwoord en geeft een hedendaags totaalbeeld. Beoordeling van de kwaliteit van dit totaalbeeld is subjectief en niet relevant.

Feit is wel dat de hoofdstructuur van het lokale ensemble van Vianen bestaat uit gebogen lijnen en dat deze hoofdstructuur duidelijk verschilt met het lokaal ensemble bij Zaltbommel waar de hoofdstructuur bestaat uit verticale, horizontale en diagonale lijnen. Voor de honderd duizenden automobilisten die dagelijks op de A2 rijden is dit verschil in bruggenarchitectuur een verrijkend aanzicht.

Wat betreft de waarden van de boogbrug in relatie met de waarden van het complex het volgende:

In het bestreden besluit heeft de staatssecretaris geen waarden toegekend aan:

- het belang van het oeuvre van Harmsen;
- het belang van het Bruggenbureau
- het belang van de quotumregeling en de nationale betekenis voor de staalverwerkende bedrijven in Nederland;
- het belang dat de brug in Nederland ontworpen, ontwikkeld en gebouwd is;
- het belang van de geschiedkundige waarde m.b.t. WOII voor stad, regio en land;
- het belang van de brug voor de geschiedenis van de automobilititeit, de ontsluiting van Nederland en als voorwaarde om als distributieland te kunnen opereren;
- het belang van de brug in het kader van de bouwhistorische en architectonische ontwikkelingen.

Al deze feiten zijn relevant voor een juiste afweging. Omdat aan deze feiten geen waarden zijn toegekend dient het bestreden besluit m.b.t. de brug bij Vianen te worden herzien.

Wat betreft de procedures inzake de brug bij Zaltbommel het volgende:

Ten eerste betreuen wij de formele houding van de staatssecretaris inzake de niet-ontvankelijkheidsverklaring in de bezwaarprocedure. De staatssecretaris had SBV ontvankelijk kunnen verklaren in haar bezwaarprocedure. Tenslotte heeft zij dit, na toetsing van de statuten, ook gedaan inzake de aanvraagprocedure.

Omdat het bezwaar niet in behandeling is genomen heeft er geen inhoudelijke toetsing plaatsgevonden. Het besluit van de staatssecretaris over de brug bij Zaltbommel is echter onvoldoende gemotiveerd en onjuist afgewogen.

Om een juist overzicht te krijgen van de ontwikkeling in de bruggenbouwhistorie, ten tijde van het interbellum, is de brug bij Zaltbommel, zijnde een vakwerkligger, een onmisbare schakel. De meerwaarde van de brug bij Zaltbommel voor de geschiedenis is onweerlegbaar vastgelegd in de adviezen van Raad voor de Cultuur, Gedeputeerde Staten van Gelderland en de Gemeentelijke Monumentencommissies van Neerijnen en Zaltbommel. (zie aangehechte bijlagen)

Voorts is in het bestreden besluit inzake de brug bij Zaltbommel geen waarde toegekend aan het complex zoals hierboven vermeld voor de brug bij Vianen.

Reden om het bestreden besluit te herzien.

Terugkomend op het complex wil ik als laatste het volgende opmerken:

Met het RWP1927 is voor het eerst in de Nederlandse geschiedenis een aaneengesloten perceel van rijkswegen ontstaan. Wanneer deze structuur bovenop de hoofdstructuur van de grote rivieren wordt gelegd dan ontstaan daar 12 kruispunten. Dit is de geografische kern van het complex. Dat de percelen van de rijkswegen en de grote rivieren niet beschermd kunnen worden is evident. Bescherming van de 12 kroonjuwelen van het RWP1927 is op zijn minst haalbaar.

Momenteel is de Complex-aanvraag in behandeling. Zeven bruggen worden nu voor het eerst beoordeeld door de adviesorganen. Tijdens de hoorzittingen vernemen wij als belanghebbende partij positieve reacties. Men is onder de indruk van de prestaties uit het verleden en verbaasd dat de geschiedenis aangaande het rijkswegenplan en de ontwikkelingen van de 12 bruggen zo in de vergetelheid zijn geraakt.

SBV verzoekt de Commissie voor de bezwaarschriften om genoemde feiten en motieven de bezwaren gegrond te verklaren en de beschikkingen van de staatssecretaris te vernietigen.

Is getekend namens Stichting Boogbrug Vianen

W.J. van Sijl